

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum fuerit verum matrimonium inter matrem domini, & Ioseph.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](#)

QVAEST. XXIX.

fes. 12. ante
mediū, to. 6.

carnalem committit
do suam cautam di-
uino arbitrio. Pre-
cess enim pro virgi-
nitatis perseverantia
actualiter funde-
bat sed ad oppositum
preparatio sola ani-
mi conditionata (ut
dictum est) erat ab-
fque actuali confen-
siu, quantumcunque
conditionato. Et hac
fint etiam pro sequē-
ti articulo, ubi ex-
pliatur consensus
ille sic conditiona-
tus in copulam car-
nalem.

*li. 2. in Luc.
non prout a
ptia. li. 10. 5.

tamen diuino commisit arbitrio, unde in nullo
detrimentum passa est virginitas.

A D S E C V N D V M dicendum, q̄ sicut Ambr.*
dicit super Lucā, maluit dominus aliquos de suo
ortu quā de matris pudore dubitare. Sciebat n. re-
neram esse Virginis uercundiam, & lubricam fa-
mam pudoris: nec putauit ortus sui fidem, matris
iniurias astrenuandam. Scendit tamen, q̄ miracu-
lorum Dei quedam sunt, de quibus est fides, sicut
miraculum uirginis partus, & refuerit cōtiōs Domi-
ni, & etiam sacramēti altaris, & ideo Dominus vō-
luit ista occultiora esse, ut fides eorū magis merito
ria esset: quedam uero miracula sunt ad fidei com-
probationem, & ista dabant esse manifesta.

*li. 3. ex c. 9.
& 2. collig.
to. 3.
D. 446.

A D T E R T I V M dicendum, quod sicut Augu-
stus* in 3. de Trinit. diabolus multa potest uitrute
sue natura, a quibus tamē prohibetur uitrute di-
uina. Et hoc modo potest dici, quod uitrute naturae
sue diabolus cognoscere poterat matrem Dei
non sūisse corruptam, sed uirginem; prohibebatur
tamen a Deo cognoscere modum partus diuinī.
Quod autem postmodum eum aliqualiter cognovit
diabolus esse filium Dei, non obstat: quia iam tē-
pus erat, ut Christus suam uitrutem contra diabo-
lum ostenderet, & persecutionem ab eo concitatā
pateretur: sed in infantia oportebat impediri militia
diaboli, ne eum acris persequeretur, quādo
Christus nec pati disposuerat, nec uitrutem suam
ostendere: sed in omnibus aliis infantibus se simile
exhibebat. Vnde Leo* Papa in sermone de Epiphia-
nia dicit, quod Magi inuenierunt puerum Iesum
quantitate paruum, aliena opis indigentem, fandi
imotentem, & nulla ab humana infantiae genera-
litate discretem. Ambros.† tamen super Luc. uide
tut hoc magis referre ad membra diaboli. Prēmis-
sa enim hac ratione, scilicet de fallendo principem
mundi, subdit, sed tamē magis scellit principes scel-
uli: dēmonum enim malitia, facile etiam occulta
deprehendit uero qui secularibus uanitatibus
occupant, scire diuina non possunt.

D. 135.

A D Q U A R T V M dicendum, q̄ iudicio adulte-
raru lapidabatur secundū legē non solum illa, quae
iā erat desponsata uel nupta, sed et illa quē in domo
patris custodiebatur, ut a virgo quandoque nu-
ptura. Vnde dicitur Deut. 22. Si non est in pueria in
uenta virginitas, lapidibus obruent eam uiri ciuitatis
illius, & morietur: quia fecit nefas ī Israēl, ut for-
nicaretur in domo patris sui. Vel potest dici secundū
quod sā, quod beatā Virgo erat de stirpe Aarō: unde
erat cognata Elīsabet, ut dicitur Luc. 1. Virgo
autem de genere sacerdotali, propter stuprū occi-
debat: legitur enim Luc. 21. Sacerdotis filia, si

ARTIC. II.

F deprehensa fuerit in stupro, & uiolauerit nomen
patris sui, flammis exuretur. Quidam referunt uer-
bum Hierony. ad lapidationem infamia.

ARTICULUS II.

Vtrum inter Mariam & Ioseph fuerit uerum matrimonium.

Super questionis
uogimanū Ar-
ticulū secundū.

I N corpore duo
sunt. Primum declaratur in com-
muni, unde & quo-
duplicit matrimoniu-
m dicatur uerū: secundū, responde-
tur in particulari de
hoc coniugio: Quō
ad primum, dicatur quāna
coniugium uerum
ex sua perfectione:
& quia perfeccio est
duplex prima & se-
cunda: ideo duplicit
dicatur coniugiu-
m uerum vel se-
cundū primū, uel
iuxta secundū. Et de-
claratur in litera qd
fit prima perfeccio
coniugii, scilicet for-
ma, & que sit forma
eius: & quid sit se-
cunda: & ponitur
duplex, generatio,
& educatio. Et me-
dia ad hac ponitur
clare. Quō ad secun-
dū, respondeatur
quaestib⁹ tribus con-
clusionibus, uel u-
nica trimembri.

H Coniugium inter
matrem Dei, & Ioseph
fuit uerum
quō ad primū per-
fectionem, & quō
ad secundū per-
fectionem, si referatur
ad educationem, non autem
si referatur ad generationem. Prima
pars probatur
ratione, quia ute-
rū coniunctus in co-
pulam coniugalem,
quod probatur au-
toritate angelū in
euangelio expoita
ab Augustino: Quō
ad tertium affertur
authoritas Ambro-
sii: quō ad secundū,
& omnes simili de-
nique affertur au-
toritas Aug.

R E S P O N D E O. Dicendum,
quod matrimonium siue coniugium
dicatur uerum ex hoc,
quod suam perfectionem attin-
git. Duplex est autem rei perfe-
ctio, prima & secunda. Prima
quidem rei perfectio consistit
in ipsa forma, ex qua speciem
sortitur: secunda uero perfe-
ctio, consistit in operatione rei,
per quam res aliqualiter suum
finem attingit. Forma autem

*li. 1. c. 10.
to media
404.

Capitulū
tomus

erat adhuc accepta a Ioseph coniuge suo. Ex eo enim quod affir-
matur coniux, & negatur non solum cognita, sed accepta, &
per monitionem in angelis affirmatur accepta, & persecutur in-
cognita, consequens est, quod accipio huiusmodi fuerit acce-
ptio solemnitas nuptialis, qua scilicet coniuges efficiuntur

matrimonii consistit in quadā
indivisiibili coniunctione ani-
morum, per quam unus coniu-
gum indivisiibiliter alteri fidem
feruare tenetur. Finis autem ma-
trimonii est, proles generanda
& educanda. Ad quorum pri-
mum peruenitur per cōcubitū
coniugālēm, ad fīm p alia ope-
ra uiri & uxoris, quibus sibi inui-
cem obsequūtur ad prolem nu-
triendā. Sic igitur dicēdum est,
quod quantum ad primam per-
fēctionem, omnino uerum fuit
matrimonium virginis Dei &
Ioseph: quia uterque consensit
in copulam coniugalem: nō au-

*Espania amittit illam oc-
prius; alleynique tradu-
cion obuiabat: &*

quod negotio viriali
que tractuosis ex
sila hominis men-
te procedere posent;
qua tam ad iustifi-
ciam uiri spectat; ma-
gis non communia-
tum est.

*Lia
ca
ton* carateno criminis,
et angelus ad lo-
sophloquens, exti-
more accipidi Ma-
riam fum conue-
te. Stichus illarum
motum mó-
rum, perquē proles generatur,
non fuit illud matrimonium
consumatum. Vnde Amb. dicit super Luc. Non te moueat,
quod frequenter Mariam scriptu-

ra uocat coniugem : non enim uirginitatis creptio, sed coniugii testificatio, & nuptiarum celebratio decratur. Habituit tamē illuc matrimonium etiam secundum perfectionem, quantum ad prae-
dictis educationem. Vnde Aug. d.

Capit. tom. quia dicit ab an-
gelo, quo non ex
iustitate, sed ex Spi-
ritu sancto concipit,
accepte eam ut Eu-
genia fudit. Et
hac licet sine certa,
sub dubio tamen re-
linquitur, an cum
hac voluntate occul-
te dimissemus eam.

cit* in lib. de nuptiis & concupi-
scencia. Oe nuptiarum bonum
impletum est in illis parentibus
Christi ples, fides, & sacramen-
tum. Prole cognoscimus ipsum
dominum Iesum: fidem quam
lumen adulterium: sacramentum
quia nullum diuortium, solu-
ibi nupcialis concubitus non fuit

AD PRIMVM ergo dicendum
cogitasset explicite,
ac deliberasset nol-
le illam in fianiam
traducere, ita quod de hac deliberatione loquatur Euange-
lius dicens Nolle eam traducere.

De primo autem dubio funderet ratio, ut siue in paterna, si in coniugis domo, siue in utraque, fuisse alibi habita ueretur, tanquam fuerit secundum illius temporis morem inter Mariam & Ioseph conueneratio, ut licita absque omni nota potuerit eos interuenire si uoluissent, consumatum matrimonium, aliquin non siue et sufficiens prout ille fame, beata Virginis uictus est in utero habens. Dixi autem, fuisse alibi quoniam non irrationabiliter appetat, quod post annuntiationem beatissima Virgo cum coniuge suo Ioseph, uicerit ex Na-

ret Galilæa in ciuitatem Iuda, in montana, visitatura Elisabeth: & quod post reuersionem in Nazareth, cum esset grauida menses tres ad minus, quantum manifit apud Elisabeth, quasi mensibus tribus, inuenta eit habens in utero. Et alij quicundam putabant quod esset grauida ex Ioseph, cum quo fuerat mensibus tribus domesticis in utero.

quod Hier. accipit ibi maritum
ab actu matrimonij consumati.

AD SECUNDVM dicendū,
quod nuptias Hieron.vocat nup-
tialem concubitum.

AD TERTIVM dicendum,
quod sicut Chryso. dicit * super
Matth. Beata Virgo sic fuit
desponsata Ioseph, q̄ etiā esset do-
mi habita. Nam sicut in ea quā
in domo viri concipit, intelligi-
tur conceptio naturalis, si in ca-
que extra domum concipit, est
suspecta coniunctio. Et ita nō es-
set sufficiens prouisum fama
beatae Virginis p̄ hoc, quod fuit
desponsata, niī etiam fuisse do-
mi habita. Vnde quod dicitur. Et
nollet eam traducere, melius in-
telligitur, id est, nollet eam diffa-
mare in publicum, quām quod
intelligat de tradūctione in do-
mum. Vnde & Euangelista sub-
dit, q̄ voluit occulte dimittere
eam. Quamvis ramē esset domi
habita propter primam despon-
sationis fidem, nondum tamen
interuenierat solēns celebratio
nuptiarum, propter quod etiam
nondū carnaliter conuenierant.
Vnde sicut Chrys. * dicit, Non
dicit Euangelista, antequām du-
ceretur in domum sponsi: ete-
nim intus erat. Consuetudo
enim fuit veteribus, multoties
in domo desponsatas habere
& ideo etiam angelus dicit Ioseph,
Ne timeas accipere Ma-
riam coniugem tuam, id est, ne
timeas nuptias eius solemnitatem
celebrare. Licet alij dicant, q̄
nondum erat in domum indu-
cta, sed solum desponsata, pri-
mum tamen magis consonat c
uangelio.

QVAESTIO XXX.
De Beate Mariæ Virginis annuntia-
tione, in quatuor articu-
los diuisa.

DE INDE considerandu
est, de annunciatione
beatae Virginis.

gendum est comparatiue ad opinionem
simpliciter nec secundum quid cum sp
prouidet opinio illa fama beatæ Virg
comparando ad hanc medium expoit
meminit, que magis consonat Euangel
ut patet ex dictis.

Super questionis trigesima Articulum primum.

IN titulo sermo est de necessario ad finem, sine quo non bene peruenitur ad finem: sicut equus necessarius est homini debili

Homi. 2. in
Matth. in o-
pe. imperfe-
cto ante fin.
10.2.

Hom. 4. in
Mar. super il
Jud ante quā
conuenit, &
tom. 2.